

Sygn. akt II Ca 642/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Renata Tabor (spr.)
Sędziowie:	SSO Urszula Wynimko SSR del. Bożena Sztomber
Protokolant:	st. sekr. sąd. Zofia Szczęsnowicz

po rozpoznaniu w dniu 12 września 2013 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa E. R.

przeciwko A. R.

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku

z dnia 5 kwietnia 2013 r. sygn. akt IV RC 944/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I o tyle, że kwotę podwyższonych alimentów ustala po 960 (dziewięćset sześćdziesiąt) złotych miesięcznie;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. nakazuje pobrać od pozwanego A. R. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Białymstoku) kwotę 96 złotych tytułem nieuiszczonej opłaty od apelacji.

UZASADNIENIE

Powódka E. R. wniosła o podwyższenie alimentów od pozwanego A. R. z kwoty po 600 złotych miesięcznie do kwoty po 1.200 złotych miesięcznie.

Pozwany A. R. wniosł o oddalenie powództwa w całości.

Wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2013 r. Sąd Rejonowy w Białymstoku alimenty zasądzone od pozwanego na rzecz powódki wyrokiem Sądu Okręgowego w Ostrołęce z dnia 13 czerwca 2008 r. w sprawie IC 383/08 w kwocie po 600 złotych podwyższył z dniem 27 grudnia 2012 r. do kwoty po 800 złotych miesięcznie, płatne z góry do 10 – tego każdego miesiąca do rąk powódki wraz z odsetkami w razie zwłoki w płatności (pkt I) i oddalił powództwo w pozostałej części (pkt II). Nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 120 złotych tytułem opłaty stosunkowej (pkt III) oraz wyrokowi w punkcie I nadał rygor natychmiastowej wykonalności (pkt IV).

Z ustaleń Sądu I instancji poprzedzających powyższe rozstrzygnięcie wynikało, iż powódka E. R. urodziła się w dniu (...) r. i pochodzi ze związku małżeńskiego A. R. i B. R. (1), który wyrokiem Sądu Okręgowego w Ostrołęce z dnia 13 czerwca 2008 r. wydanym w sprawie I C 383/08 został rozwiązany przez rozwód bez orzekania o winie. Wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnią wówczas powódką powierzono matce ustalając jednocześnie, że ojcu przysługiwać będzie prawo współdecydowania o istotnych sprawach dotyczących nauki i zdrowia córki. Kosztami utrzymania i wychowania małoletniej obciążono oboje rodziców zasądzając od A. R. na rzecz E. R. alimenty w kwocie po 600 złotych miesięcznie.

W dacie ostatniego orzekania o alimentach powódka miała 15 lat i uczęszczała do III K. Gimnazjum nr (...) w O.. Była dzieckiem zdrowym. Od 5 lat uczęszczała na zajęcia z tańca współczesnego w (...) w O.; zajęcia odbywały się 2 razy w tygodniu po 1,5 godziny. Mieszkała na przemian u matki i pozwanego.

Pozwany A. R. miał 38 lat, posiadał wykształcenie średnie budowlane. Prowadził działalność gospodarczą – handel odzieżą i obuwiem. Matka powódki B. R. (1) miała wówczas 39 lat, wykształcenie wyższe – matematyk. Ukończyła studia podyplomowe – wychowanie fizyczne i matematykę. Była zatrudniona w Szkole Podstawowej w O. na stanowisku nauczyciela, na czas nieokreślony, z miesięcznym wynagrodzeniem 1.917 złotych netto. Zamieszkiwała we własnościowym mieszkaniu nabytym w 2007 r.

W dniu 22 lutego 2006 r. B. R. (1) i A. R. ustanowili w drodze umowy rozdzielność majątkową. Dnia 25 września 2007 r. małżonkowie dokonali notarialnie częściowego podziału majątku dorobkowego, w wyniku którego A. R. uzyskał nieruchomością zabudowaną o powierzchni 2.100 m² położoną we wsi D. oraz wszelkie prawa i obowiązki związane z uczestnictwem w spółce cywilnej pod nazwą (...) B. R. (2), A. R. z siedzibą w O.. A. R. zobowiązał się spłacić żonę na kwotę 55.000 złotych.

Sąd Rejonowy ustalił ponadto, iż powódka E. R. ma obecnie 20 lat, jest studentką I roku w Wyższej Szkole Medycznej w B. na kierunku fizjoterapii. Czesne za naukę wynosi 640 złotych miesięcznie, studia odbywają się w systemie dziennym. Powódka zamieszkuje wraz z babcią we wspólnym mieszkaniu, które uzyskała w drodze dziedziczenia po zmarłym dziadku. Weekendy spędza u matki w O. – wydatek związany z dojazdami wynosi 100 złotych miesięcznie. Jej babcia jest emerytką, otrzymuje świadczenie w wysokości ponad 1.000 złotych miesięcznie. Powódka partycypuje w kosztach utrzymania mieszkania w kwotach: 150 złotych czynsz, energia elektryczna 70 złotych; opłaty te ponosi jej matka. E. R. znajduje się pod opieką ortodonty – ma założony aparat ortodontyczny zakupiony przez matkę za kwotę 3.000 złotych. Raz w miesiącu musi się stawiać na badania kontrolne – koszt jednej wizyty wynosi 150 złotych. W dalszym ciągu uczęszcza na zajęcia taneczne, ponosząc z tego tytułu opłaty w wysokości 50 złotych miesięcznie. Powódka do swoich wydatków zaliczyła: bilet miesięczny na komunikację miejską 40 złotych, ksero 10 złotych miesięcznie, internet 30 złotych miesięcznie, żywienia i ubrania 600 złotych miesięcznie oraz zakup przyborów szkolnych.

Z ustaleń Sądu I instancji wynikało także, iż w chwili obecnej pozwany A. R. ma 42 lata. Pod koniec 2012 r. zrezygnował z prowadzenia działalności (...) B. R. (2), A. R.; w jego miejsce wstąpił mąż B. R. (2). Obecnie toczy się postępowanie bankowe o przeniesienie zobowiązania spłaty kredytu spółki na nowego współnika. Pozwany otrzymuje czynsz za wynajem lokalu spółce w kwocie 640 złotych miesięcznie. Prowadzi działalność gospodarczą – dwa kioski chemiczne, uzyskując średni dochód w kwocie 2.500 złotych miesięcznie. Po opuszczeniu spółki otrzymał towar, który sprzedaje na serwisie aukcyjnym A. Cztery razy w roku jeździ do Niemiec po nowy towar; ze sprzedaży uzyskuje 1.000 do 1.500 złotych miesięcznie. A. R. prowadzi zajęcia (...), dojeżdża na wyjazdy szkoleniowe ponosząc jednorazowy koszt

200 do 300 złotych. Pozwany we wrześniu 2012 r. zawarł nowy związek małżeński – jego żona L. R. ma 39 lat, jest zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy w O. jako osoba bezrobotna, bez prawa do zasiłku. Pozostaje pod opieką lekarza onkologa z uwagi na podejrzenie nowotworu piersi, przyjmuje na stałe leki. Żona pozwanego ma na utrzymaniu dwoje dzieci pochodzących z poprzedniego związku. Jej syn studiuje zaocznie na Politechnice (...), utrzymuje się z pomocy matki, alimentów zasądzonych od ojca i pracy dorywczej. Mieszka w domu będącym własnością matki. Córka L. R. ma 17 lat i pozostaje na utrzymaniu matki i pozwanego. Uczęszcza na korepetycje z matematyki i fizyki za kwotę 200 do 250 złotych miesięcznie. Żona pozwanego otrzymuje alimenty na rzecz dzieci w łącznej wysokości 700 złotych miesięcznie. Pozwany zamieszkuje wraz z żoną i jej córką, ponosi koszty utrzymania domu w postaci opłat za wodę, gaz, prąd ok. 200 złotych miesięcznie, internet 86 złotych, telefon, ogrzewanie – łącznie ponad 8.000 złotych rocznie. Ma 30.000 złotych oszczędności, nie ciąży na nim żadne zobowiązania finansowe. Pozwany posiada samochód osobowy. Swój stan zdrowia określił jako dobry.

Matka powódki B. R. (1) ma 43 lata, pracuje jako nauczyciel matematyki i wychowania fizycznego. Otrzymuje wynagrodzenie w łącznej kwocie 3.300 złotych miesięcznie; otrzymała „13” w wysokości ponad 3.000 złotych. Pobiera czynsz za wynajem lokalu spółce (...) w kwocie 550 złotych. Mieszka sama we własnościowym mieszkaniu, ponosząc z tego tytułu wydatki: czynsz ponad 400 złotych miesięcznie, prąd 100 złotych miesięcznie. Dopłaca kwartalnie do wody. Raz do roku uczęszcza na serię zabiegów 10 – 12 masaży, ponosi z tego tytułu jednorazowo wydatek 50 złotych. B. R. (1) spłaca kredyt zaciągnięty na zakup mieszkania w wysokości 50.000 złotych, z miesięczną ratą 210 złotych. Wydaje na utrzymanie powódki 900 złotych miesięcznie.

Rozstrzygając o zasadności żądania powództwa, Sąd Rejonowy odwołał się do treści art. 133 § 1 k.r. i o., art. 135 § 1 k.r. i o. oraz art. 138 k.r. i o. przyjmując, że w przedmiotowej sprawie ziściły się przesłanki usprawiedliwiające zmianę wysokości świadczenia alimentacyjnego. Zaznaczył, iż od daty ostatniego orzekania o alimentach upłynęło prawie 5 lat i przez ten czas potrzeby powódki wzrosły. E. R. ukończyła szkołę średnią i podjęła dalsze kształcenie w Wyższej Szkole Medycznej w B.. Nie ma zawodu, kwalifikacji ani doświadczenia pozwalającego na samodzielne utrzymanie, zatem to na rodzicach spoczywa obowiązek ponoszenia jej kosztów utrzymania i wychowania. Zdaniem Sądu I instancji, miesięczny koszt utrzymania powódki w zakresie podstawowych potrzeb takich jak wyżywienie, ubrania, zakup materiałów niezbędnych do szkoły, oraz zapewnienie dodatkowych zajęć i rozrywek kształtuje się na poziomie 700 złotych. Za uzasadnione uznał Sąd Rejonowy wydatki związane z ponoszeniem przez powódkę czesnego za szkołę – 640 złotych, bilet na komunikację miejską 40 złotych, telefon 25 złotych, internet 30 złotych, koszty leczenia 150 złotych. Sąd nie uwzględnił natomiast wydatków związanych z utrzymaniem mieszkania – zdaniem Sądu I instancji, koszty te mogą być pokrywane przez babcię powódki, która czyniła to do tej pory. Całkowity miesięczny koszt utrzymania E. R. zamyka się zatem kwotą 1.600 złotych.

W ocenie Sądu Rejonowego pozwany posiada możliwości zarobkowe i majątkowe, aby partycypować w tak określonych kosztach utrzymania córki kwotą po 800 złotych miesięcznie. Sąd zaznaczył, że możliwości finansowe A. R. kształtują się na nieco gorszym poziomie aniżeli wcześniej, jako że nie jest on już współnikiem spółki i właścicielem sklepów z markową odzieżą. Prowadzi on obecnie sklepy z artykułami chemicznymi, sprzedaje towary w serwisie aukcyjnym i otrzymuje czynsz za wynajmowany spółce lokal. Zdaniem Sądu I instancji, uzyskiwane z tych tytułów dochody pozwalają pozwanemu na partycypowanie w wyższych kosztach utrzymania córki. Sąd podkreślił przy tym, że dla wymiaru obowiązku alimentacyjnego A. R. nie ma znaczenia fakt, że ma on na utrzymaniu córkę żony, bowiem nie jest to jego dziecko, a prowadząc wspólne gospodarstwo domowe z nową partnerką, winien wspólnie z nią podejmować starania o zaspokojenie potrzeb rodziny. W pozostałym zaś zakresie koszty utrzymania powódki ponosić będzie jej matka, która uzyskuje środki wystarczające do zaspokojenia uzasadnionych wydatków córki.

Z powyższych względów Sąd Rejonowy podwyższył należne powódce od pozwanego alimenty do kwoty po 800 złotych miesięcznie, oddalając żądanie powództwa w pozostałym zakresie jako wygórowane.

O kosztach procesu postanowiono na mocy art. 98 k.p.c. Na zasadzie art. 333 § 1 pkt 1 k.p.c. wyrokowi w punkcie I nadano rygor natychmiastowej wykonalności.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła powódka, zaskarżając go w części oddalającej powództwo. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła:

- 1. błąd w ustaleniach faktycznych poprzez nieprawidłowe ustalenie kosztów utrzymania powódki, a przez to uznanie, że powództwo jest zasadne jedynie w ograniczonym zakresie,**
- 2. naruszenie prawa materialnego polegające na błędnej interpretacji i błędnym zastosowaniu przepisu art. 129 k.r. i o. poprzez uznanie, że babcia powódki powinna ponosić koszty utrzymania jej mieszkania, gdy w pierwszej kolejności osobą zobowiązaną do alimentacji w tym zakresie jest pozwany ojciec powódki.**

Podnosząc powyższe zarzuty, apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i podwyższenie alimentów zasądzonych od pozwanego do kwoty po 1.200 złotych miesięcznie, ewentualnie, o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja powódki zasługiwała na uwzględnienie w części.

Sąd Okręgowy co do zasady podziela poczynione przez Sąd I instancji w przedmiotowej sprawie ustalenia faktyczne i przyjmuje je za własne. Tym niemniej, Sąd Rejonowy wadliwie nie uwzględnił wszystkich kosztów utrzymania powódki E. R. i z tej przyczyny, zaskarżone orzeczenie podlegało zmianie.

Trafnie podnosiła skarżąca, iż nie sposób przyjąć, że babcia powódki, z którą apelująca zamieszkuje, winna ponosić w dalszym ciągu całość wydatków związane z utrzymaniem mieszkania. W pierwszej bowiem kolejności to rodzice zobowiązani są do alimentacji córki (art. 129 § 1 k.r. i o.), która jak słusznie wskazał Sąd I instancji, nie jest w stanie samodzielnie ponosić kosztów swego utrzymania. Zdaniem Sądu Okręgowego, do usprawiedliwionych potrzeb powódki z całą pewnością zaliczyć trzeba partycypację apelującej w kosztach utrzymania mieszkania. Część ponoszonych z tego tytułu kosztów określiła powódka na kwotę łącznie 220 złotych miesięcznie, na którą składają się czynsz w wysokości 150 złotych oraz opłata za energię elektryczną w kwocie 70 złotych. Taką kwotę należało zatem uwzględnić w miesięcznych kosztach utrzymania powódki.

Ponadto, błędnie nie uwzględnił Sąd I instancji w powyższych kosztach kwot wydatkowych przez apelującą na dojazd do matki do O. w weekendy, który oscyluje wokół kwoty 100 złotych miesięcznie. W ocenie Sądu Odwoławczego nie może budzić wątpliwości, że wydatek ten jest uzasadniony mając na względzie, że powódka z uwagi na odbywanie zajęć na studiach w systemie dziennym przez pięć dni w tygodniu przebywa w B. i ma prawo odwiedzenia matki w dni wolne od zajęć.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy ustalił łączne, miesięczne koszty utrzymania skarżącej na poziomie 1.920 złotych (1.600 złotych + 320 złotych). W tychże kosztach pozwany A. R. winien zatem partycypować w kwocie po 960 złotych miesięcznie. Zdaniem Sądu Odwoławczego, tak określona wysokość obowiązku alimentacyjnego mieści się w zarobkowych i majątkowych możliwościach pozwanego. W tym zakresie należy w całości podzielić rozważania Sądu I instancji. W pozostałej części, koszty utrzymania córki ponosić będzie matka powódki B. R. (1). Nadmienić trzeba, że jest to kwota na poziomie podobnym do tej, którą matka skarżącej ponosiła do tej pory.

W pozostałym zakresie apelacja powódki podlegała oddaleniu jako bezzasadna. Ustalenie bowiem obowiązku alimentacyjnego pozwanego na poziomie 1.200 złotych miesięcznie nie znajduje uzasadnienia w usprawiedliwionych kosztach utrzymania powódki, jak również majątkowych i zarobkowych możliwościach zobowiązanego.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. i art. 385 k.p.c. jak w sentencji.

O kosztach postępowania odwoławczego postanowiono na mocy art. 98 k.p.c. i 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 r., nr 90, poz. 594 ze zm.).